

Cilt: 17 SAYI: 5 MAYIS 1989

Türk sanayicileri ve işadamları derneği

görüş

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) MAYIS 1989
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği

Sahibi ve Sorumlu Yayın Müdürü
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı *Cem Boyner*

Yazı İşleri Müdürü :
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Genel Sekreteri *Ertuğrul İhsan Özol*

Yayına Hazırlayan :
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Ekonomik Araştırmalar Bölüm Başkanı
Nilgün Demirtaş

Görüş Araştırma Grubu :

Bu Sayıda :

Nilgün Demirtaş
Ayda Alpat
Taylan Kovanlıkaya
Lale Demiral
Arzu Turhan

Dergideki yazılar kaynak olarak TÜSİAD GÖRÜŞ'ün belirtilmesi koşuluyla izinsiz kullanılabılır. İmzalı yazılar, yazarların kişisel görüşlerini yansıtmakta olup, dernek görüşü olarak kabul edilemez.

Adres :

Cumhuriyet Cad. Ferah Ap. 233/9-10
80230 Harbiye - İstanbul
Tlf : 146 24 12 - 140 12 05

Basıldığı Yer :

LEBİB YALKIN YAYIMLARI VE
BASIM İŞLERİ A.Ş.
Tel: 152 11 00 / 5 Hat

Bu Sayıda

TÜSİAD'dan Haberler	4
Türkiye Demir Çelik Sanayinin AT'ye Uyumu	9
Doğal Gaz Üretiminde ve Tüketiminde Düşüş	16
Genç İşgücü İthalatı	19
İtalya'da Yabancı Sermaye Büyüklükleri	23
Güney Kore Ekonomik Mucizesini Yeniliyor	25
Kadınların İşgücündeki Değişen Rolü	30

TÜSİAD'dan Haberler

Türkiye'de özelleştirme uygulamaları konusunda 5 Nisan 1989 tarihinde Pullman Etap Marmara Oteli'nde yapılan TÜSİAD üye toplantısına katılan Başbakanlık Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanı Sayın Ökkeş Özuygur özelleştirme faaliyetleri konusunda bilgi verdi ve üyelerin sorularını cevaplandırdı.

* * *

TÜSİAD AT Çalışma Grubu 10 Nisan 1989 tarihinde Sayın Yıldırım Aktürk Başkanlığında toplandı.

* * *

Yönetim Kurulu Başkanı Cem Boyner ve Başkan Yardımcısı Bülent Eczacıbaşı Başbakan Sayın Turgut Özal ve Devlet Bakanı Sayın Güneş Taner ile 12 Nisan 1989 tarihinde Ankara'da bir görüşme yaptılar ve son ekonomik gelişmelerle ilgili görüşlerini sundular.

* * *

TÜSİAD birinci yemekli üye toplantısı 13 Nisan 1989 tarihinde Divan Oteli'nde yapıldı. Başkanın konuşmasını müteakip üyeler söz alarak görüşlerini açıkladılar.

* * *

TÜSİAD Genel Sekreteri E.İhsan Özol 14 Nisan 1989 tarihinde Brüksel'de UNICE İcra Komitesi toplantısına katıldı.

* * *

TÜSİAD Yönetim Kurulu Güneydoğu Anadolu Projesi'ne dahil olan ve halen yapımına devam edilen tesislerde incelemelerde bulunmak üzere 14-16 Nisan 1989 tarihleri arasında Ata İnşaat ve Akpınar Yapı San.A.Ş.'nin davetlisi olarak Şanlıurfa'ya gitti. Gezi programı çerçevesinde Atatürk Barajı şantiyesi ve Urfa Tüneli'ni gezen TÜSİAD heyetine, DPT bir brifing verdi. Diyarbakır Valisi Sayın Cengiz Bulut ile bir öğle yemeği yiyen TÜSİAD Yönetim Kurulu üyeleri bölgedeki son ekonomik ve sosyal gelişmelerle ilgili olarak Sayın Vali'den bilgi aldılar.

* * *

Başkan Cem Boyner Mitsubishi Corp. İstanbul Şubesi Genel Müdürü Sayın Kinya Nakada ile 18 Nisan 1989 tarihinde bir görüşme yaptı.

* * *

Başkan Cem Boyner Institutional Investor dergisinden sayın Rene Daberna ile 18 Nisan 1989 tarihinde bir görüşme yaptı.

*** * ***

Maliye ve Gümrük Bakanı Sayın Ekrem Pakdemirli ve Gelirler Genel Müdürü Sayın Altan Tufan, Teftiş Kurulu Başkanı Sayın Saim Kırğöz, Hesap Uzmanları Kurulu Başkanı Sayın Metin Özşahin, Gümrükler Genel Müdürü Sayın Mustafa Görsün, İstanbul Defterdarı Sayın Kemal Civelek, Bakan Danışmanı Sayın Demir Erman, Basın Müşaviri Sayın Serdar Koçak ve İstanbul Gümrük Muhafaza Başmüdürü Sayın Ahmet Türedi'den oluşan bir heyet 18 Nisan 1989 tarihinde TÜSIAD'ı ziyaret ederek Yönetim Kurulu üyeleri ile bir görüşme yaptı.

*** * ***

Genel Sekreter E.İhsan Özol 18 Nisan 1989 tarihinde German Development Institute'den Dr. Ansgar Eussner ile Türkiye'deki son ekonomik gelişmeler konusunda bir görüşme yaptı.

*** * ***

Genel Sekreter E.İhsan Özal Chase Manhattan Bank Londra Şubesi ekonomistlerinden Sayın Chris Egzo ve Sayın Nick Robinson ile 20 Nisan 1989 tarihinde bir görüşme yaptı.

* * *

Yönetim Kurulu Başkanı Cem Boyner, İKV Başkanı Jak Kamhi ile birlikte Avrupa Parlamentosu Başkanı Lord Plump onuruna 21 Nisan 1989 tarihinde Divan Oteli'nde bir yemek verdi ve bir konuşma yaptı.

* * *

24 Nisan 1989 tarihinde Pullman Etap Marmara Oteli'nde yapılan TÜSİAD üye toplantısında Başkan Cem Boyner TÜSİAD'ın faaliyetleri konusunda üyelere bilgi verdi. Çeşitli ekonomik konularda TÜSİAD üyelerinin görüşlerini sunduğu toplantıdan sonra verilen akşam yemeğine Başbakan Sayın Turgut Özal, Devlet Bakanı Sayın Güneş Taner, Devlet Bakanı Sayın Işın Çelebi, Maliye ve Gümrük Bakanı Sayın Ekrem Pakdemirli, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Sayın Halil Sıvgn

ve T.C.Merkez Bankası Başkanı Sayın Rüşdü Saracoğlu katıldılar. Sayın Başbakan son ekonomik gelişmeler ve alınan önlemlerle ilgili bir konuşma yaptı ve TÜSİAD üyelerinin çeşitli sorularını cevaplandırdı.

* * *

Başkan Cem Boyner World economic Forum Yürütme Kurulu Üyesi Sayın Martin Born ile 28 Nisan 1989 tarihinde bir görüşme yaptı.

* * *

Başkan Cem Boyner İKV Başkanı Jak Kamhi tarafından AT Akdeniz Bölgesi sorumlu üyesi Abel Matutes onuruna 28 Nisan 1989 tarihinde Divan Oteli'nde verilen yemeğe katıldı.

* * *

Genel Sekreter E.İhsan Özol 28 Nisan 1989 tarihinde yapılan İKV Genel Kurul toplantısına katıldı.

Türkiye Demir ve Çelik Sanayiinin AT'ye Uyumunu

Sanayileşmede lokomotif sektör olma özelliğini taşıyan demir-çelikte Avrupa, uzun yıllar egemen olduğu dünya pazarlarındaki etkinliğini, 1970'lerin ortalarından itibaren yitirmeye başlamıştır. Bunun başlıca nedeni, 1974'de yaşanan birinci dünya petrol şokunun etkileridir. 1950 sonrasında başlayarak, çelik ithalatçısı durumunda olan birçok ülke, standart bir hale gelen demir-çelik teknolojisini alarak kendi sanayilerini kurmaya ve kendi kendilerine yeterli olmaya başlamışlardır. Ayrıca, AT ülkeleri dışında da (Japonya, İspanya, Kanada, Çin vb.) çelik sanayiinde hızlı gelişmeler olmuş, dünya pazarlarından pay alarak bu gibi ülkeler ağırlıklarını koymaya başlamışlardır. Diğer yandan, AT iç pazarında da çeliğe dayalı imalat sanayiinde beliren durgunluk ve çeliğe ikame ürünlerin ortaya çıkması ve kalitenin gelişmesi sonucu birim çelik tüketiminin azalması demir-çelik sanayii için olumsuz gelişmelere eklenen halkalar olmuştur.

Bu nedenlerden ötürü AT ülkelerinin dünya pazarlarındaki payı önemli bir gerileme gösterirken, süregelen arz fazlalığı demir-çelik sanayiini olumsuz yönde etkilemiştir. AT ülkeleri, 1970-1980 döneminin ortalarına gelindiğinde, çok ciddi bir demir-çelik krizi ile karşı karşıya kalmışlardır.

Krizin olumsuz etkilerini hissedenden Topluluk üye ülkeleri, demir-çelik sanayiini çıkmazdan kurtarmak için bazı temel önlemler alma yoluna gitmişlerdir. 1978'de gönüllü üretim kısıtlamaları, gönüllü fiyat ayarlamaları, ithalat kısıtlaması, finansman ve istihdamda devlet desteklerinin sağlanması gibi uygulamalara başvurulmuştur. Daha sonra Avrupa Komisyonu sorunun temelinde yatan nedenler bazında "Yapısal Düzenleme" politikalarının oluşturulmasına karar vermiştir. Yapısal düzenleme çerçevesinde kapasite indirimine gidilmiş; eski ve ekonomik olmayan, zarar eden, finansal yapısı zayıf olan, pazar payı ve rekabet şansı kritik derecede zayıf olan tesislerin ya kapatılmaları, ya da modernize edilmeleri yoluna gidilmiştir. Demir-çelik sanayiindeki iş kayıplarından doğan istihdam sorununa bir çözüm getirebilmek için Komisyon sosyal amaçlı çeşitli yar-

dımlarda bulunmuştur. Son olarak da uygun fiyat politikaları üretim ve ithalat kotaları sistemi ile yapısal düzenlemeler desteklenmiştir.

AT'ye üye olduktan sonra, İspanya'nın Topluluk demir-çelik sanayiinde, pek çok taşı yerinden oynatabilecek güce ve boyutlara sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

İspanya, yapısal düzenleme planı çerçevesinde demir-çelik sanayiini her bakımdan sağlıklı bir yapıya kavuşturabilmek için üretime yönelik faaliyetler kapsamında doğrudan tesis kapatma tedbirleri yanında, tesislerin modernize edilerek yenilenmesi, kabul gören üretim kapasitelerine bağlı kalarak, verim, kalite ve maliyet bakımından kıyım ölçülerinin yakalanması ve yatırım, finans, kredi politikalarında köklü çözümlere gidilmesi yolunda da tedbirler almıştır.

Hem kapasite, hem de üretimde önemli miktarlarda indirim gerçekleştirmiş olmasına ve hatta bunu yaparken işçi çıkarmak ve benzeri sosyal sorunları göze almış olmasına rağmen İspanya, Topluluğa tam üye olurken, demir-çelik sanayiinde üre-

tim-tüketim dengesini kurmayı başaramamıştır. İspanya, demir-çelik sanayiinin etkili yönetim çevreleri de, bir yıllık tam üyelik dönemi sonunda yaptıkları değerlendirmelerde, bu durumun kendileri için büyük bir uyum engeli oluşturduğunu özellikle vurgulamaktadırlar.

AT'ye tam üyelikle birlikte İspanya'nın ihracatı önemli ölçüde düşmüştür. İhracatın düşmesinde rol oynayan öğelerin başında İspanya'da daha önce ihracatta uygulanan vergi iadesi sisteminin kaldırılarak, yerine Katma Değer Vergisi'nin (KDV) getirilmiş olması ileri sürülmektedir. Önceki sistemde, vergi iadesinin KDV'ye göre daha avantajlı olması, ihracatı teşvik eden bir öge durumunda olduğu açıktır. İhracatta düşüşün önüne geçmek için İspanya Hükümeti birtakım önlemler tasarlamaktadır. Hazırlanan önlem paketinde, özellikle ihracat yapan firmaların ödedikleri sosyal sigorta primlerinde, -AT içinde en yüksek sigorta prim ödemesi İspanya'dadır - indirim yapılması ve KDV'nin peşin olarak geri ödenmesi gibi ihracatı teşvik edici araçlar yer almaktadır.

İspanya'nın 1983 yılından itibaren kararlı bir biçimde uygulamaya koyduğu, demir-çelik sanayinde yapısal düzenleme politikaları, bu sanayie yapılan yatırımların nicelik ve niteliklerine önemli değişiklikler getirmiştir. Yapısal düzenleme sürecinde yapılacak yatırımlar, yapısal düzenleme yatırımları (174.103 milyon pesetas) ve tamamlayıcı yatırımlar (13.157 milyon pesetas) olarak iki gruba ayrılmıştır.

1987'de Türkiye yüzde 18.6 üretim artışıyla demir-çelik sanayii dünyada en hızlı gelişen ülke olmuştur.

Global olarak üretim ve tüketimde büyük artışlar kaydedilmesinin sevindiriciliği yanında, gelişmeler kişi başına indirgendiğinde, aynı başarılı sonuçlarla karşılaşılmamaktadır.

Türkiye'nin kişi başına tüketim değerlerinin üretim artışına paralel gelişmeyişinin en önemli nedenlerinden biri, nüfus artış hızının, sanayileşmiş ülkelere göre yüksek oluşudur. Türkiye'de nüfus yüzde 2.6/yıl hızla artarken, Avrupa Topluluğu'nun dokuz üyesine ait artış hızı 0.2-0.3 düzeyindedir.

Avrupa Topluluğu ile karşılaştırıldığında Türkiye demir-çelik sanayiinin gelişmesinin henüz kalkınmakta olan ülkelere ait ilk aşamada yer aldığını, ancak bu alanda anlamlı gelişmelerin elde edildiğini görüyoruz.

Türkiye'de kişi başına tüketimin iyileştirilmesinde yassı üretim lehine artışların kaçınılmaz olduğu, bu alanda AT ülkelerinin düzeyine ulaşmada yeni yatırımlara gerek olduğu anlaşılmaktadır.

Talep tahminlerine göre; Türkiye'nin 1992 yılında AT'nin 1986'daki çubuk filmaşın, hafif profil, imalat çeliğindeki tüketim seviyesine ulaşacağı görülmektedir. Bu noktada, ileriye yönelik üretim kapasitesi tahminlerinde belli bir ihracat payını hesaba katmanın son derece sakıncalı olduğunu, bu sakıncanın çeşitli biçimlerde AT demir-çelik sanayii yetkili çevrelerince de vurgulandığını belirtmekte yarar vardır.

Üretimin tüketimi karşılayamadığı (tüketimin yüzde 60'ı iç üretimle karşılanabilmekte) yassı ürün alt sektöründe, zaman kaybetmeksizin kapasite arttırımının gerçekleştirilmesi gereklidir. Bu alanda AT düzeyine ulaşılması için üretimin günümüze göre üç kat kadar arttırılması gereği vardır.

Topluluk büyük ölçüde ithal enerjiye ve dolayısıyla petrole bağımlıdır. Diğer taraftan, Toplulukta sanayinin özellikle demir-çelik sanayii gibi enerji yoğun geleneksel ağır sanayiye dayalı olması, Toplulukta enerjiyi en önemli sorunlardan biri haline getirmiştir. Bu nedenlerle, Toplulukta petrole bağımlılığı azaltma, alternatif enerji kaynakları yaratma ve enerji tasarrufu politikaları geliştirilmiş ve önemli sonuçlar alınmıştır. Bugün de Toplulukta enerji en ziyade teşvik edilen konuların başında yer almaktadır.

Krizde bulunan demir-çelik sanayilerini korumak üzere ülkeler çeşitli oranlarda değişen büyük sübvansiyonlara başvurmuşlardır. Bunlar arasında demir-çelik sanayiine verilen elektrik enerjisi fiyatlarında uygulanan indirimler en fazla dikkati çeken hususlardan biri olarak görülmektedir. Enerji yoğun bir sektör olan demir-çelikte Türkiye'nin Topluluk pazarında haksız rekabete maruz kalmaması bakımından, AT bünyesinde alınan tedbirlere benzer şekilde sınai maliyetlerin önemli bir bölümünü oluşturan enerji fiyatlarında gereken önlemlerin alınması kaçınılmaz olacaktır.

Kaynak: Türkiye Demir-Çelik Sanayisinin AT'ye Uyumu

Metas

Doğal Gaz Üretiminde ve Tüketiminde Düşüş

Avrupa Topluluğu Komisyonu verilerine göre, 1988 yılında doğal gaz tüketimi 1987'deki yüzde 6.4'lük artıştan sonra yüzde 3.8'lik bir düşüş kaydetmiştir.

Hollanda'da tüketim yüzde 9.3, İngiltere'de yüzde 7.8, Fransa'da yüzde 6.3 ve Federal Almanya'da yüzde 3.2, düşerken; İspanya'da yüzde 27, İrlanda'da yüzde 21.9, Yunanistan'da yüzde 17.3 ve Danimarka'da yüzde 7.1'lik bir artış göstermiştir. Böylece gayri safi tüketim 1987'de 9.25 milyon TJ iken 1988'de 8.9 milyon TJ'ye düşmüştür.

Üretim kaynağına göre incelendiğinde Topluluğun üretiminin 5.5 milyon TJ'e düştüğü anlaşılmaktadır. Topluluk içi ithalatta genel olarak bir düşüş mevcut ise de, Topluluk dışından yapılan ithalatta sadece İngiltere'de yüzde 13 ve Fransa'da yüzde 1.6'lık bir düşüş vardır.

Bugün Topluluğa doğal gaz sağlayan ülkelerin başında, satışlarını % 4.4 arttıran Sovyetler Birliği gelmektedir.

Aşağıdaki tablo 1988 yılı için Topluluğun kendi bünyesi dışından yaptığı ithalatı göstermektedir. (1 birim 1000 JT)

AT'nin Doğal Gaz İthalatı

Doğal gaz								
Sağlayan Ülkeler	AT Ülkeleri	F.Almanya	İspanya	Fransa	İtalya	Hollanda	İngiltere	
Norveç	-	322.4	-	217.6	-	88.4	413.7	
SSCB	1.351.7	652.6	-	315.9	383.2	-	-	
Cezayir	-	-	91.7	363.4	389.9	-	-	
Libya	40.5	-	40.5	-	-	-	-	
Diğerleri	0.2	-	-	0.2	-	-	-	
Toplam	-	975.0	132.2	897.1	773.1	88.4	413.7	

Genç İşgücü İthalatı

Önümüzdeki yüzyıl başlarında dünyanın beş büyük kapitalist ülkesinde emekli sayısı toplam çalışanların yüzde 25'ine ulaşacaktır. Bu yaşlı nüfus, emeklilik aylığı, sağlık yardımı ve tabii yaşam standartlarının herkesinki ile birlikte yükselmesi beklentileri ile devlete yüksek bir maliyet getirecektir. Gençlerin eğitime harcanan miktarı kıstak yolu ile yaşlıların masraflarını karşılamak imkansızdır ve ilerde vergi mükelleflerinin sayısı azalacaktır. Bu nedenle ülkelerarası göç dikkatle izlenmeye değer gözükmektedir.

1970'lerden buyana doğum oranları düşerken, yaşlılık-bağımlılık oranının (Çalışan her kişinin desteklediği emekli sayısı) OECD ülkelerinin tümünde yükseleceği ve Batı Almanya'da 2030 yılında yüzde 50'ye, altmış yıl içinde Japonya'da yüzde 40'a ve hatta doğum oranı OECD ortalamasının üstünde olan İtalya ve İspanya'da yüzde 40 düzeyinde tırmanacağı tahmin edilmektedir. Sağlık ve yaşlılık yardımlarını karşılayabilmek için gereken vergi bazı aynı oranda büyüyemeyecektir. Bu konu özellikle 1945 yılında 30 yaşlarında büyük

bir grup mültecinin (şu anda 70'lerin ulaşan) sığındığı Almanya ve 1945'te yaşama ümidi 60'ların altında olan, bugün içinde tüm dünya ortalamalarını aşarak, kadınlarda 80'in üstüne çıkan Japonya için çok büyük bir tehlike oluşturmaktadır.

Bir tahmine göre, önümüzdeki dönemde Japonya'da işçilere ödenen sağlık ve emeklilik yardımlarının aynı düzeyi koruyabilmesi için gelirlerinin yılda yüzde 2.4 artması gerekmektedir. Batı Almanya'da kişi başına gerçek gelirin yılda yüzde 1.8 İngiltere'de yüzde 0.8 artması zorunludur. Bu soruna bir çözüm, OECD'nin önerdiği ve Japonya'da uygulandığı gibi emeklilik haklarını kısmak olabilir.

Bir ekonominin üretim kapasitesi; çalışanların sayısına, yeni sermaye yatırımlarına ve her ikisinin de verimliliğine bağlıdır. Nüfusun (eğer yeni bir göç olayı yaşanmaz ise) yaşlanması sonucu işgücü artışı yavaşlayacaktır.

Geçen 20 sene içinde, tüm sanayileşmiş ülkelerde ortalama ekonomik büyüme oranları, nüfus artışı azaldıkça düşmüş,

birçoğunda yatırımlar daha yavaş artmıştır. En büyük beş ekonomide yıllık ortalama büyüme 1950-65 döneminde yüzde 4.4'ten (ki bu dönemde işgücü yıllık ortalama yüzde 1.9 artmıştır), 1966-80 döneminde (işgücü yılda ortalama yüzde 1.4 büyürken) büyüme yüzde 3.3'e düşmüştür.

1950 ve 1960'larda birçok Avrupa ülkesi işgücü eksikliği sorununu ülkelerine göçmen işçi alarak çözümlenmişlerdi. 1950'lerde Batı Almanya'da göçmen işçi hiç yokken, 1960 ortalarında sayıca 1 milyon üstüne çıkmış (toplam çalışan nüfusun yüzde 5'i) 1973'te toplam çalışanların yüzde 11'ine, 2.6 milyona yükselmiştir. 1965'de Batı Alman vatandaşlarının işgücü içindeki payı 1950 yılına oranla yüzde 50 artarken, göçmen işçilerin payı 11 misli artış göstermiştir.

Geçtiğimiz yıl Amerika'ya çalışmaya gelenlerin sayısı ülke tarihindeki en yüksek düzeye ulaşırken birçok zengin ülke işçi göçüne izin vermemiştir (İngiltere, Japonya). Batı Almanya ise, 1983-1984 döneminde göçmen işçilerin ülkelerine geri dönmeleri için kişi başına 10.500 DM ve

çocuk başına 1.500 DM ödeme yapmıştır.

Bundan sonra İngiltere, Batı Almanya ve Japonya gibi ülkeler tekrar göçmen işçi almaya karar verirlerse bu "nitelikli işçi" olacaktır. Geleneksel sanayi kolları, gelişmiş ülkelerde yüksek katma değer yaratan ve rekabete dayanan sanayilere dönüşürken, nitelikli eleman sorunu büyümektedir.

Öte yandan göç, beraberinde kültürel ve ırksal sorunları da taşımaktadır. Bu nedenle hükümetler ülke içinde daha iyi bir eğitim sistemi, daha ileri yaşta emeklilik, kadın işgücünün değerlendirilmesi vb. gibi politikalar izlemekteyse de, tüm bunlar yeterli görünmekten uzaktır. Daha fazla işgücü ithali, soruna çok daha çekici bir cevap olmayı sürdürecektir.

Kaynak: The Economist

İtalya'da Yabancı Sermaye Büyüklikleri

1987 yılının sonunda İtalya'da yabancı yatırımcılar tarafından kontrol edilen 1200 şirketin çalışan tüm ücretlilerin yüzde 11.4'ünü istihdam ettiği; gıda, tekstil gibi geleneksel sanayi kollarında yabancı şirketlerin fazla etkin olmadığı ve toplam istihdamın yüzde 6.3'ünü sağladığı anlaşılmıştır. Bu rakamlar İngiltere'de %14.8, Almanya'da %15,8 ve Fransa'da %18,6'dır.

Çokuluslu şirketler bilgi işlem sektörünü tamamen ellerinde tutarlarken, ilaç sanayi ile (% 57) elektronik sanayi (% 34) önemli paya sahiptirler. Ülke bazındaki sıralamaya göre Amerikan şirketleri çalıştırdığı ücretli eleman sayısı ile (% 34.2) birinci sırada yer almaktadırlar. Avrupa ülkelerinden firmalar toplam olarak ücretlilerin yüzde 66'sını, Japon firmaları yüzde 1.2'sini istihdam etmektedirler.

Aşağıdaki tablo 1987 senesinin sonunda İtalya'daki yabancı şirketlerin ve ücretlilerin sayısını ve senelik cirosunu milyar lîre cinsinden göstermektedir.

İtalya'da Yabancı Sermaye

	Şirketler		Ücretliler		Ciro	
	Adet	Yüzde	Adet	Yüzde	Milyar Liret	Yüzde
ABD	360	30,0	156,025	34,2	38,998	42,5
Fransa	155	12,9	74,105	16,3	11,919	13,0
F.Almanya	168	14,0	47,528	10,4	8,988	9,8
İsviçre	152	12,7	43,528	9,6	7,142	7,8
İngiltere	133	11,1	34,332	7,5	6,061	6,6
İsveç	56	4,7	39,389	8,6	4,590	5,0
Hollanda	65	5,4	28,575	6,3	7,157	7,8
Diğer Ülkeler	110	9,2	32,205	7,1	6,850	7,5
Toplam	1,199	100,0	455,687	100,0	91,705	100,0

Güney Kore Ekonomik Mucizesini Yeniliyor

Güney Kore'nin ekonomik mucizesi, diğer ülkelerden kopya ettiği teknolojilere, ucuz ve çalışkan işgücüne dayanmaktadır. Ancak, şimdi tüm bunlar değişmektedir. Güney Koreliler, diğer ülkelerle rekabet edebilmek için bir ülkenin kendi teknolojisine sahip olması gerektiğine inanmaktadırlar. Başka bir çıkış yolu olmadığını da bilincindedirler. Artan işçilik maliyetleri ve değer kazanan Won, Güney Kore'nin mamül fiyatlarını Çin ve Tayland gibi diğer Asya ülkelerinkilerle aynı seviyeye çıkarmıştır. Gelişen rekabetçi anlayış, sanayileşmiş ülkelerin ürettikleri son teknolojilerin kullanılmasına izin vermek konusunda giderek daha isteksiz davranmalarına yol açmaktadır.

Güney Koreli bilim adamları ve mühendisler teknolojik alanda bazı başarılar elde etmişlerdir. Bu amaçla kurulan Kore Yüksek Bilim ve Teknoloji Enstitüsü (KAIST) yetkilileri üç alanda gelişme olması gerektiğine işaret etmektedirler:

– Kimya ürünleri, polimerleri, saf seramik ve bileşik materyalleri de kapsayan materyal bilimi (material science).

– Elektronik: Kore, ABD ve Japonya'nın ardından bir megabit hafızalı chip'leri yapabilen üçüncü ülke olmuştur. Bir ortak araştırma grubu dört megabit hafızalı chip'lerin üretilmesi için araştırmalarını sürdürmektedir.

– Mühendislik bilimi: Otomasyon, kimya mühendisliği ve ince film teknikleri gibi gelişmiş üretim teknolojilerinin geliştirilmesini hedefleyen projeler vardır.

Güney Kore Teknoloji ve Bilim Bakanlığı, üç seviyeli önceliğe sahip beş bilimsel alanda gelişmeyi planlamaktadır. İlk sırada, mikro-elektronik ve saf kimyasallar gibi gelir getirecek teknolojiler yer almaktadır. Kore 2000 yılında, bu alanlarda dünya lideri ülkeler arasında yer almayı hedeflemektedir. İkinci sırada, yeni materyaller gibi gelişmeye aday alanlar ve sistem mühendisliği gibi yüksek teknoloji elde etme çabalarına yönelik faaliyetler bulunmaktadır. Güney Kore, bu alanda da 2000 yılında dünyadaki lider ülkelerden biri olma-

yı planlamaktadır. Üçüncü sırada ise kamu malı olarak tanımlanabilecek üretim alanları yer almaktadır.

Bu amaçlara yönelik olarak, Bakanlık 2000 yılına doğru bilim ve teknoloji alanında GSMH'nin yüzde 5'i tutarında yatırım yapmak istemektedir. Bu oran 1987 yılında yüzde 2.2 idi. Ayrıca tüm ülkedeki bilim adamı sayısını da beş katına, yani yaklaşık 150 bine çıkarmayı hedeflemektedir.

Hükümet üst düzey araştırma enstitüleri, teknik üniversiteler ve diğer teknoloji merkezlerinden oluşan bir ağ oluşturmaktadır. Bu ağda 1960'lardan bu yana çalışan KAIST'in yanısıra, üniversiteleri bulunan Daedok bilim kenti ve yeni kurulan Kore Teknoloji Enstitüsü de yer almaktadır. Hükümet, Güney Kore'nin sanayileşmesi için kalifiye insan gücü yaratmak amacıyla teknik eğitimin yaygınlaşmasını teşvik etmektedir. 1986'da orta öğrenim öğrencilerinin yüzde 40'ı teknik okullarda eğitim görmekteydi. Bunun yanında hükümet başarılı bilim adamlarını eğitimlerini tamamlamak üzere yurtdışına göndermektedir. KAIST 1971'den buyana 420 doktora derecesi vermiştir ve bu sayıyı 2000 yılın-

da 4000'e çıkarmayı hedeflemektedir. Ayrıca, yurtdışında çalışan Koreli bilim-adamlarını yeni parasal teşviklerle yurda geri döndürmeye çalışmaktadır.

Güney Kore yabancı teknoloji ithali için yeni finansal önlemler de almaktadır. Örneğin, bu amaca yönelik yatırımlara beş yıl vergi muafiyeti uygulamaktadır. Ülke 1987 yılında 523.7 milyon dolarlık yabancı patent ödemesi yapmıştır. Bu miktar 1982 yılındaki miktarın 115.7 milyon dolar üstündedir. Bu artışın önemli bölümü kimya sanayiinde olmuştur. Kimya sektörü 1987 yılında yapılan 190.3 milyon dolarlık yabancı patent ödemesi ile en büyük teknoloji transferi yapan sektör olmuştur.

Bu yüksek patent ödemeleri Korelileri teknolojik yeterliliklerini geliştirmeye itmektedir. Kore'de büyük şirketler kalifiye elemanlara sahip araştırma laboratuvarları kurmuşlardır. Ancak, şirket laboratuvarları piyasaya kısa sürede sunulacak çalışmalar üzerinde yoğunlaşmışlar, daha temel araştırmaları hükümet enstitülerine bırakmışlardır. Önemli projeler halen özel-kamu işbirliği içinde yürütülmektedir. Bazı durumlarda, özel firmalar araştırmalara öncülük etmektedir.

Tüm bu ümit verici gelişmelere karşın, bazı sorunların ortaya çıkması da muhtemeldir. Öğrenci sayısındaki artış o kadar hızlıdır ki, eğitimde sahip olunan kolaylıklar uluslararası standartlara göre zayıf kalmaktadır. Kore'nin önemli üniversitelerinde 30 öğrenciye sadece 1 öğretim üyesi düşmektedir. Ayrıca bilimadamları ders vermekten araştırma yapmaya vakit bulamamaktadırlar.

Koreliler eksikliklerin farkındadırlar. Çözümün Kore'yi lider ülkeler arasında üst sınırlara yükseltecek projelere yönelmekte yattığının da bilincindedirler. Japonya ile karşılaştırıldığında, Kore'nin en önemli eksikliğinin mali ve pazar dinamiklerinin olmayışdır. Ancak, hırs söz konusu olduğunda Kore'liler gözardı edilmemelidir.

Kaynak: Financial Times.

Kadınların İşgücündeki Değişen Rolü

İş hayatında kadına duyulan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır. İngiltere'de Parlamantoda görüşülen bir kanun tasarisına göre çalışan kadınlar için konulan birçok kısıtlama ortadan kalkacaktır.

Kadınlara çalışma hayatında yeniden ihtiyaç duyulmasının nedeni, ekonomik gelişmenin sebep olduğu ve 1995'e kadar sürececek olan yetişmiş eleman açığıdır. Kadınlar işçi ordusunun yedek askerleri rolünü üstlenmektedirler.

İngiltere'de kadınların 1995'e kadar işgücünün %80'ini oluşturması beklenirken endüstriyel yapıdaki uzun dönemli bir değişiminde çalışan kadının yararına olacağı tahmin edilmektedir.

Endüstri devriminden beri süre gelen iki imaj artık değişmektedir. Bunlardan ilki, örnek bir işçiyi tanımlamaktadır; erkek, sendikalılaşmış, bir imalat şirketinde full-time çalışan işçi. İkincisi ise birçok çalışan kadının kendisi ile ilgili görüşü, kolaylıkla ev hayatına dönen ve sadece geçici olarak ücretli iş bulabilen kişi.

İngiltere'de son yıllarda kadın eleman istihdamında önemli bir artış olmuştur. Örneğin, Haziran 1983 ile Mart 1988 tarihleri arasında, part-time çalışan erkeklerin sayısı sadece 230.000 artıp, full-time çalışanların ise 100.000 azalırken 740.000 kadın part-time, 550.000 ise full-time çalışmaktadır.

17.yüzyılda kadınların çoğunluğu özellikle tekstil ve bira yapım endüstrisinde çalışırken,19.yüzyılda,evli kadının çalışmaması konusundaki inanışdan dolayı bu sayı önemli ölçüde azalmıştır.1950'lere kadar bu sayı artmamış,genç kadınlar sadece hemşirelik gibi meslekleri yürütmüşlerdir.Yapılan araştırmalara göre 5 yaşından küçük çocuğu olan kadınların çalışmaması gerektiğini 1965 yılında kadınların %78'i savunurken, şimdi ise bu oran %45'e inmiştir.

Öncelikle çocukların bakımı kadınları part-time çalışmaya itmiştir. İngiltere'de çalışan kadınların yaklaşık %65'i evlidir ve %45'i de part-time çalışmaktadır.

Fransa'da ise part-time çalışanların sayısı sadece %23'tür. Özellikle perakende satış yapan şirketlerde yönetici ya da denetleyici olarak kadınların çalışması yaygınlaşmaktadır.